11/02/2021

Το ράσο κόλπωνε μέσα του τη Ρωμιοσύνη

/ Ελλάδα 1821 - 2021

Η Ορθόδοξη Εκκλησία ήταν το Α και το Ω για το υπόδουλο γένος. Το ράσο κόλπωνε μέσα του τη ρωμιοσύνη και η ρωμιοσύνη κολπωνόταν μέσα στο ράσο. Αυτό δεν μπορεί να το ανατρέψει καμιά δύναμη. Ανυπολόγιστης αξίας είναι η καθαρώς πολεμική προσφορά της Εκκλησίας και των μοναστηριών στον Αγώνα της Εθνικής Παλιγγενεσίας. Τα μοναστήρια υπήρξαν τα προπύργια και ορμητήρια του Αγώνα.

Το 1575 κήρυξε επανάσταση στη Μάνη ο Αρχιεπίσκοπος Επιδαύρου Μακάριος Μελισίδης, και το 1770 στο Αίγιο ο Μητροπολίτης Πατρών Παρθένιος και στην Κόρινθο ο Μητροπολίτης Μακάριος Νοταράς.

Το 1600 και το 1609 έκανε επαναστατικό κίνημα ο Διονύσιος ο Φιλόσοφος (ο αποκαλούμενος από τους Τούρκους Σκυλόσοφος), Μητροπολίτης Λαρίσης και Τρίκκης, ο οποίος τελικά βρήκε μαρτυρικό θάνατο στα Γιάννενα το 1611.

Το 1684 ο Μητροπολίτης Άμφισσας Φιλόθεος πολέμησε κοντά στην Κόρινθο με δικό του σώμα εναντίον των Τούρκων, όπου και τραυματίστηκε θανάσιμα. Τον ίδιο χρόνο ο Μητροπολίτης Κεφαλληνίας Τιμόθεος Τυπάλδος συγκρότησε επαναστατικό σώμα με 150 κληρικούς κι έλαβε μέρος σε απελευθερωτικές προσπάθειες.

Οι Μητροπολίτες Σαλώνων Τιμόθεος, Θηβών Ιερόθεος, Λαρίσης Μακάριος, Εύβοιας Αμβρόσιος, διετέλεσαν οπλαρχηγοί.

Ο Παπαβλαχάχας ήταν αρχηγός των αρματολών των Χασίων. Βρήκε τραγικό θάνατο από τον Αλή Πασά στα Γιάννενα.

Η μαρτυρική θυσία του Πατριάρχη Κων/πόλεως Αγίου Γρηγορίου Ε’ και του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού έδωσαν ώθηση στον Αγώνα. Ο διάκος του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε’, Νικηφόρος Ρωμανίδης, αφού χειροτονήθηκε ιερέας και χειροθετήθηκε και Αρχιμανδρίτης, υπηρέτησε και διακρίθηκε ως ναυμάχος κάτω από τις διαταγές του Ανδρέα Μιαούλη.

Ο Ησαίας Σαλώνων κήρυξε την επανάσταση στις 27.3.1821 στην περιφέρειά του, μέσα στο γνωστό μοναστήρι του Οσίου Λουκά Βοιωτίας.

Η Μονή του Οσίου Λουκά, μετά τη σύσκεψη του Δεσπότη Σαλώνων, στα μέσα του Μάρτη του 1821 με τους οπλαρχηγούς της Περιφέρειας Αθανάσιο Διάκο, κ.α., έγινε κέντρο επαναστατικό και κατασκευής φυσεκιών.

Ο Δημήτριος Υψηλάντης είχε το αρχηγείο του στο μοναστήρι του Αγίου Νικολάου Πέτρας.

Ο Αρχιστράτηγος της Ρούμελης Γεώργιος Καραισκάκης είχε τ’ ορμητήριό του στην **Ιερά Μονή Παναγίας Προυσιώτισσας** (Προυσού) της **Ευρυτανίας.**

Ο Ιερομόναχος Σεραφείμ από το Φανάρι Θεσσαλίας ηγήθηκε της επανάστασης των Αγραφιωτών.

Το μοναστήρι του Ομπλού Πατρών ήταν στρατηγείο των επαναστατών της περιοχής.

Η πρώτη γαλανόλευκη σημαία ευλογήθηκε στο μοναστήρι του Ευαγγελισμού στη Σκιάθο το 1807.

Ο Άνθιμος Αργυρόπουλος, ιερομόναχος, δέχτηκε στο μοναστήρι του την οικογένεια Μπότσαρη και την περιέθαλψε, μετά την άλωση του Σουλίου. Ο ίδιος στη Ζάκυνθο, κατά τον ιστοριογράφο Π. Χιώτη, όρκισε μέλη της Φιλικής Εταιρίας το Θ. Κολοκοτρώνη, τους Β. και Κ. Πετιμεζά και τον Νικηταρά.

Ο Χρύσανθος Πηγάς, Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Καλαμάτας, το 1819 μπήκε στη Φιλική Εταιρία κι εργάστηκε εντατικά για την προετοιμασία της Επανάστασης. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη σύλληψή του από τους Τούρκους, το κλείσιμό του στις φυλακές της Τρίπολης, όπου μαζί με άλλους φυλακισμένους Μητροπολίτες πέθανε κι αυτός από τις κακουχίες της φυλακής.

Στη Φιλική Εταιρία είχαν μυηθεί όλοι σχεδόν οι μητροπολίτες και πολλοί διακεκριμένοι ιερείς και μοναχοί και ιδιαίτερα οι αγιορείτες.

Την Επανάσταση του ’21, όπως είναι γνωστό, την κήρυξε Μητροπολίτης, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός, μέσα στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας. Έστω κι αν η ηρωική Καλαμάτα, που κήρυξε την επανάσταση στις 23 του Μάρτη και που την ευλόγησαν 24 κληρικοί, διεκδικεί τα πρωτεία, γεγονός είναι ότι τα παλληκάρια της περιοχής ορκίστηκαν μέσα στην ιστορική μονή.

Ο Αθανάσιος Διάκος, ο Παπαφλέσσας κι ο Σαμουήλ είναι ανεπανάληπτες κληρικές μορφές του ‘21.

Ο Υψηλάντης έλεγε για τον Παπαφλέσσα ότι: «εἶναι τὸ ἄλλο μου ἐγώ».

Επίσης, είναι χαρακτηριστικό ότι ο Υψηλάντης ξεκίνησε τον απελευθερωτικό του αγώνα από την εκκλησία. Μέσα στον Ιερό Ναό των Τριών Ιεραρχών του Ιασίου έλαβε το πολεμικό ξίφος από το Μητροπολίτη Μολδαβίας Βενιαμίν Κωστάκη, ο οποίος ευλόγησε και τη σημαία του αγώνα του.

Ακόμα, πολλά μοναστήρια καταστράφηκαν από τους Τούρκους γιατί λάβαιναν μέρος σ’ απελευθερωτικά κινήματα. Αναφέρουμε μόνο ένα για παράδειγμα, τη Μονή Στροφάδων που κατέστρεψε ο Σουλειμάν Β’ (1520-60). Και γενικά οι Τούρκοι κάθε τόσο ζητούσαν από την Εκκλησία τις ευθύνες για κάθε απελευθερωτικό κίνημα. Αυτήν αιματοκυλούσαν γιατί αυτήν θεωρούσαν πνευματική και εθνική Αρχή του Έθνους. Και μόνο αυτή η στάση των Τούρκων απέναντι στην Εκκλησία, της οποίας πολλές φορές σκότωναν τους φορείς της, τα λέει όλα.

Είναι χαρακτηριστική και η σχετική ομολογία του Μακρυγιάννη για την τεράστια προσφορά των μοναστηριών στον αγώνα:«…τα μοναστήρια ήταν τα πρώτα προπύργια της επανάστασής μας… Οι περισσότεροι καλόγεροι σκοτώθηκαν εις τον αγώνα». Η Ορθόδοξη Εκκλησία ήταν το Α και το Ω για το υπόδουλο γένος. Το ράσο κόλπωνε μέσα του τη ρωμιοσύνη και η ρωμιοσύνη κολπωνόταν μέσα στο ράσο. Αυτό δεν μπορεί να το ανατρέψει καμιά δύναμη.

Η ρωμιοσύνη και η ορθόδοξη Εκκλησία και στην περίοδο της Τουρκοκρατίας πορεύτηκαν αντάμα το δρόμο του μαρτυρίου τους, το δρόμο της σταυρικής τους πορείας κι’ επιβίωσαν χάρις στην πίστη τους στην Τριαδική Θεότητα. Χάρις στην ορθόδοξη παράδοση με τις άπειρες και παντοδύναμες διαστάσεις της. Μέσα από τη βυζαντινή εικόνα και το εκκλησιαστικό μέλος, μέσα από τα συναξάρια των Αγίων και μέσα από τη ζωή των αρχαίων ηρώων κρατήθηκε η ελληνική ψυχή όρθια ως ότου βρήκε τη δύναμη και τίναξε από πάνω της τον τουρκικό ζυγό. Όσες προπαγάνδες κι αν θελήσουν ν’ αλλοιώσουν αυτή την ιστορική πραγματικότητα δεν θα το κατορθώσουν, γιατί μιλούν τα ίδια τα γεγονότα.

Εδώ όμως πρέπει να σταματήσουμε, γιατί αν επεκταθούμε πιο πολύ σε πρόσωπα και σε γεγονότα, σχετικά με τη συμβολή της Εκκλησίας στον αγώνα της ελευθερίας του έθνους, δεν θα μας φτάσουν, όπως είπαμε και στην αρχή, τόμοι ολόκληροι.

Πιστεύουμε όμως ότι όσα δειγματικά αναφέραμε είναι ικανά να πείσουν κάθε αντικειμενικό κριτή, σχετικά με τον πρώτο ρόλο της Εκκλησίας κατά τη μακραίωνη τούρκικη σκλαβιά και κατά την εθνεγερσία του ’21.

Θα ‘ταν όμως παράλειψη αν δεν αναφέραμε δυό αντιπροσωπευτικές γνώμες Φιλελλήνων και ξένων περιηγητών, που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αντικειμενικότητά τους.

Ο Άγγλος Humphreys γράφει ότι: «Ανάμεσα στους στρατιώτες βρίσκονταν και μεγάλος αριθμός παπάδων. Αυτοί ήταν οι πρωτεργάτες του ξεσηκωμού».

Ο Κορσικανός Πρόξενος της Ολλανδίας στην Αθήνα Domenico Origone λέει πως: «Οι Τούρκοι στην Αθήνα κάνουν τα πάντα για να συλλάβουν παπάδες, γιατί, όπως διαδίδεται, οι παπάδες είναι αρχηγοί των επαναστατών».

Ακόμα και το πιο καταπληκτικό: Το βιβλίο της Γ’ Λυκείου της Τουρκίας γράφει: «ο Πατριάρχης και ο ανώτερος Κλήρος των Ρωμιών ήταν επικεφαλής του Έθνους των Γραικών σ’ αυτή την Επανάσταση, μαζί με τους καλόγερους».

Μία ανάλογη βεβαίωση από τη μακρυνή Αμερική, η οποία παρά την απόστασή της, βοήθησε τον αγώνα υλικά και ηθικά. Στις 16 Ιουνίου 1821 η εφημερίδα «Γκαζέττ» της Μασαχουσέτης πληροφορούσε τους αναγνώστες της ότι: «…στο Μοριά ένοπλοι… με επικεφαλής τον ΚΛΗΡΟ εξεγέρθησαν εναντίον των Τούρκων…».

Πηγή: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος